

11.) Hr. **Christian Holst**, fød 14. November 1731 i Trondhiem, hvor hands Fader var Krigs-Commissaire Peter Holst. Fra Trondhiems Skole blev han dimittered til Universitætet Aar 1747, blev kalden Aar 1761 til residerende Capellan ved Domkirken i Roskilde, derefter kalden Aar 1782 den [9. October] til Sogne-Præst ved Trinitatis Kirke i Kiøbenhavn.

De Gader med tilhørende Gaarde og Huuse, som ligge under Trinitatis Kirkes Sogn, ere følgende:

1) Aabenraae, 2) Adelgaden, 3) Balsam-Gaden eller Bagerens Gade, 4) Borger-Gaden, venstre Side fra Gothersgaden, 5) Store Brøndstræde, 6) Lille Brøndstræde, 7) Klærkegaden eller Skolemester-Længden, 8) Klaræboderne, venstre Side fra Kiøbmagergaden, 9) Dronningens-Gade, 10) Fiolstræde fra Volden til Rosengaarden, 11) Frideriksborg-Gaden, 12) St. Giertrudstræde, 13) Gothers-Gaden fra Volden til Borger-Gaden, 14) Helsingørs-Gaden, 15) Hiorte-Længden, 16) Lille og Store Kiøbmager-Gade fra Pusterviig, venstre Side til Klaræboderne, 17) Kokkegaden, 18) Landemærket, 19) Myntergaden fra Springgaden, venstre Side, 20) Printzens-Gade, 21) Pusterviig, 22) Rigens-Gade, 23) Rosenborg-Gaden, 24) Rosengaarden fra Fiolstræde, venstre Side, 25) Rosengaden, 26) Slippen, 27) Spring-Gaden, 28) Sølvgaden, 29) Tornebusk-Gaden, 30) Uden Porten, 31) Vognmandsgaden, 32) Voldgaden eller Nørre-Vold.

Hvorledes Trinitatis Kirke har ved en Kongelig Forordning af 2. Marty Aar 1686 faaet sit Sogneskæl fastsat efter 25 Aars og 9 Maaneders bestandig førte Tvistighed derom, dette erfarer den gunstige Læser af Anhanget til dette Syvende Kapitel.

§. 2.

Trinitatis Kirkes Fattige Skole er stiftet Aar 1727 den 26. May, og Skolens Fundatz er confirmeret af Kongen den 16. Juny næstefter, da Professor Mathias Anchersen var Sogne-Præst ved Kirken.

Skolens Inspecteurer ere to, nemlig den Professor, som er Procurator Templi, og Kirkens Sogne-Præst. Skolen er forsynet med en Skoleholder, en Hører og en Læremoder for Pigebørnene.

Nogle Dreng- og Pige-Børn nyde hver andet Aar Klæder, foruden frie Underviisning af Skole-Lærerne i Læsning, Skrivning og Reigning.

Efter Stadens Ildebrand har denne Fattige Skole ikke haft noget vist Skole-Huus; men Skolens Midler har aarlig haft en Udgift af 70 Rigsdl, til Huuseleje, hvilke Penge nu herefter kand aarligen spares for Skolen til flere Skolebørns Nytte til Klæder &c.; thi Guds Forsyn har opvakt den meget ærværdige 85 Aars gamle Mand Hr. Schiønning Andersen, forhen Brygger i Kiøbenhavn og en Lem af Trinitatis Meenighed, til at viise sig at være en udødelig Veldæder baade mod Kirken selv og især mod Kirkens Fattige Skole; thi i Augusty Aar 1780 kiøbte hand det Huus No. 94, som altid er kaldet Syvstiernen, beliggende i Landemærket, og skiænkede samme Huus til at være herefter et ordentlig Skole-Huus for Trinitatis Kirkes Fattige Skole.

Dette Huus blev af Donator kiøbt for 3700 Rdr. og bestaaer til Gaden af 6 Fag Grundmuur, 3 Etager høyt med Kiælder under hele Huset. Baghuset, som var af Brøstfældighed forfalden, lod Donator nedrive og af Grundmuur til alle fire Sider gandske nyt opføre, saa at det mod Aarets 1781 Udgang var i fuldkommen Stand. Forhuset lod Donator ogsaa sætte i fuldkommen og ziirlig Stand Aar 1782, saa at Skolen med dens Lærere kunde i samme Aar benytte sig med største Glæde deraf.

Af den jordiske Velsignelse, som Gud havde skiænket denne ulignelige Velgiørere i det timelige, har han i sit Donations-Brev givet til Trinitatis Fattige Skole fiorten Tusinde og eet Hundrede Rigsdaler og til Trinitatis Kirke to Tusinde, hvilke Penge blive udbetalte ved første Termin efter Donators Død. Men hands Daatter Madame Magdalena Sibylla Bramsen hæver Renterne af bemælte Capitaler, saalænge hun lever, og Skolen efter hendes Død.

Bemælte store og uforglemmelige Velgiørere Hr. **Schiønning Andersen** var født den 18. February Aar 1699 i Skaane paa Gaarden Store Snørre i Farhults Sogn. Han kom i Ægteskab Aar 1736 den 10. Augusty med Jomfrue Anne Lisbeth Lorenz-Datter Reimert i Kiøbenhavn, som døde

Aar 1738 den 26. Augusty i hendes anden Barselsseng. De have efterladt sig een eneste Datter, Madame Magdalena Sibylla salig Grosserer Jens Bramsens Enke; hun kom første Gang i Ægteskab med Krigs-Raad Gardes den 29. May 1762, og anden Gang med Grosserer Jens Bramsen, som døde den 3. Decembr. 1774.

Formedelst Donators Schiønnings Andersens hastige Død blev Gavebrevet ey udstædt af ham selv; men Datteren Madame Bramsen tilbød sig i alle Ting at opfylde sin salig Faders Villie med at skiænke benævnte Capitaler sexten Tusinde Rigsdaler til Trinitatis Kirke og dens Fattige Skole, dog saaledes, at Kirken faaer 4000 Rdr. og Skolen 12000 Rdr. efter Donators Datters, Madame Bramsens Dødsfald. Forømmældte Skolehuus blev i Donators levende Live opbyggt, istandsat og legeret til Kirken. Skolehusets Værdie er omtrent sex Tusinde Rigsdaler. Denne veldædige Donator døde Aar 1784. Skolens Capital er 5200 Rdr. See Procanzler H. F. Jansons Beskrivelse over Universitætets Midler.

§. 3.

Den Reformeerte Kirke, beliggende lige over for Rosenborg-Hauge imellem de to Gader Aabenraae og Gothers-Gade, er en regulair og ziirlig Bygning, hvori de tvende Reformeerte Meenigheder af Tydsk og Fransk Nation holde deres offentlige Guds-Tieneste. Kirkegaarden er indhegnet med et Stakkitværk til tre Gader.

Denne Kirke er opbyggt Aar 1688, da Kong Kristian den Femtes Gemahlinde, Dronning Charlotta Amalia, fød Prinzesse af Hessen-Cassel og af den reformerede Religion, lagde selv med egen Haand den 20. April Aar 1688 den første Grundsteen til denne Kirke. Høybemælte Dronning forskaffede sine Troes-Bekiendelses Tilhængere (efter det Nantiske Edicts Ophævelse i Frankerige) ved sin Intercession offentlig Religions-Øvelse i Kiøbenhavn og Frieled til at bygge en Kirke. Blandt de første Refugiez, som forlode Frankerige og kom til Kiøbenhavn, samt ved deres frievillige og milde Gaver

---

hialp til Kirkens Opbyggelse, roses Msr. Frideric Charles, Comte de Roye de Rochefaucault, Rambouillet de la Sabliere, Girmai, Frideric Marquis de la Forest, Henry de Cheusses, Susannet des Loges, de la Pottrie, Danty, les Junies Anciens de l'Eglise, du Buy, du Perron, Abraham Lys, Theodore Callos, Mademois. Drelincourt, la Fosseé &c. &c.

Fra Holland og Tydskland kom tillige nogle reformeerte Familier. Hendes Kongelige Majestæt Dronning Charlotta Amalia lod ogsaa opbygge fire Præste-Boliger for tvende Tydske og tvende Franske Præster, som skulle skiftes til at holde Gudstieneste i samme Kirke. Ja, Hendes Kongelige Majestæt fastsatte en Capital, som kunde give aarligen 1600 Rigsdaler Rente, hvoraf hver Præst fik aarlig 400 Rdr. staaende Løn. Og paa Hendes Døds-Sæng lagde Hendes Kongel. Maj: t endnu saa meget dertil, at enhver af de fire Præster kunde faae endnu eet Hundrede Rigsdalers Tillæg eller 500 Rdr. aarlig vis Løn.

Da denne Reformeerte Kirke Aar 1728 tilligemed saa mange andre Kirker i Stadens Ildebrand var lagt i Aske, saa blev Præsten Msr. Eyraud, kaldet Herault, udsendt til Tydskland, Schweitz, Holland og Engelland for at gjøre en Collect til Kirkens Opbyggelse, saa at Kirken blev snart opbyggt igien, og den 4. Marty Aar 1731 blev den paa nye indviet.

Hoved-Indgangen til Kirken er fra Gothersgaden og er ziret med et smukt Portal. Oven over Indgangs-Døren til Kirken staaer:

Christianus V Charlotta Amalia

og dette bibelske Sprog:

Esaïæ II V. 3. Venite & Ascendamus ad Montem Domini & ad Domum Dei Jacob.

Over Døren ved den venstre Haand læses dette Sprog:

1. Petr. II V. 5. Vos velut Vivi Lapides ædificati fiatis Domus Spiritualis.

Kirkens Hoved-Facade er 41 Alen breed, høy 21 Alen til Gesimsen. Udi Frontispicen oven for Gesimsen sees i Steen udhuggen Kong Kristian den Femtes og Dronning Charlottæ Amaliæ Navne en Chiffre paa et kronet Skiold, omgivet med Zirater. Paa hver Side sees to liggende Løver. Midt paa Kirke-Bygningen hviler Kirkespiret i hvis Fløy sees høybemælte Kongelige

Personers Navne CA med en Krone over. Spiret med Fløyknappen er 26 Alen høyt over Kirkens Tag, men ialt fra Kirkegaarden 58 Alen høyt. Spiret har ingen Klokker.

Aar 1748 den 4. Augusty slog Torden ned i Kirken og antændte en Biælke; men Ilden blev strax dæmpet.

Indvendig er Kirken tilstrækkelig lyys formedelst de høye Kirke-Vinduer og ligefor Prædikkestolen er den ziret med en Pulpitur-Stoel for det Kongelige Herskab. Prædikkestolen er forfærdiget af Egetræ med Zirater og har sin naturlige Egetræets mørkegule Couleur. Altaret er lige under Prædikkestolen. Orgelværket er stort og anseeligt og har en behagelig Klang.

Udi Reformeert Kirke findes ikkun eet eneste Epitaphium, som er opsat Aar 1785 og er forfærdiget af Marmor af Justice-Raad og Professor Wiedewelt. Samme Monument er saaledes: Tavlen er af hviid Marmor med en Urne oven over; Inscriptionen med forgyldte Bogstaver er følgende:

Her giæmmes til en ærefuld Opstandelse paa hiin Dag Støvet af Maria Magdalena Haste, fød Lafeber paa Cap de bonne Esperance den 19. Marty 1758. Guds Forsyn styrede det, at hun ved at indgaae Ægteskab med Johan Henrick Haste, Capitaine udi Det Danske Asiatiske Compagnies Tieneste, som skeedte den 8. April 1780, skulde forlade den Verdens Deel, hvor Hun første Gang saae Lyset, for at blive sin Mands Glæde, sine Venners Lyst og et Mønster for gode Mødre; Men Hun var tilig bestemt til Noget Bædre og Høyere, til at blive Engle-liig. Gud aabnede Himlen for Hende den 25. Febr. 1785, just som Hun havde skiænket Jorden en Borgere. Den glade Fader blev uformodentlig en bedrøvet Enkemand; Hun gik bort og efterlod Ham med en Søn og to Døttre under den Høyestes Varetægt for at see Ham igien, naar Herren forsamler sine Børn fra alle Jordens Ender og fører Dyden i Triumph til ævig Ære og Udødelighed.

- Indfatningen er af blaa, guul og hviid Marmor.

Hver Meenighed har sine visse Timer til Gudstienestes Holdelse, nemlig: den Tydske Meenighed først fra Klokken 8 til 10, og dernæst den Franske Meenighed fra Kl. 10 til 12.

Ligeledes om Eftermiddagen den Tydske først fra Kl. 1 til 3, dernæst den Franske fra Kl. 3 til 5.

Kirken har to Tydske Præster og to Franske Præster. Hver af dem har sin smukke, grundmurede Præste-Residenz til frie Beboelse. Af disse ligger den eene No. 217 i Gothersgaden ved Siden af Kirken, de øvrige ligge i Gaden Aabenraae No. [2]35, No. 263, No. 235 a.

Paa alle Kirkens Vasa Sacra, hvilke ere af Sølv, findes ingen Inscription. Hver Meenigheds Præster have sine Vasa Sacra i Forvaring.

De Reformeertes Privilegier i Danmark findes anførte i Josias Lorcks Kirchen-Geschichte I Band I Stüch pag. 236, dog med det Tillæg, at Hs. K. Maj:t Kong Kristian den Syvende har igien fornyet sin høysalige Farfaders Reskript, nemlig:

At naar Personer af den Lutherske og Reformeerede Confession gifte sig med hinanden, saa kand Forældrene lade deres Børn opdrage i hvilken Meenighed de vil, naar de ere eenige derom.

Ved begge Meenigheder ere Legata og Donationer eller milde Stiftelser til Kirkens og de Fattiges Beste. Adskillige Documenter og Efterretninger derom bleve ved Ildebranden Aar 1728 gandske forlorne, da samme hverken før ey heller efter den Tid findes til Givernes Ære og Efterslægtens Nytte at være trykte og ræddede fra Forglæmmelse. Dog fortiene, som besynderlige Velgiørere ved den Tydske Reformeerte Meenighed, med Berømmelse at ihukkommes og nævnes Hr. Baron Iselin, Hr. Etats-Raad von Hemmert og Hr. Etats-Raad von Hurck. Ligeledes ved den Franske Reformeerte Meenighed ere ved Testamenter giorte Stiftelser til Kirkens og de Fattiges Beste af Mad. Meyer, Demoiselle Duplessis, Græv Guldensteen og hands Grævinde, Mademois. Esther Paquot, Geheime-Conference-Raad Demercieres, Hr. Bretonville. Kirkens Seigl forestiller et Skib for fulde Seil med Omskrift:

Anchora Spes, Coelum Portus;

det er:

Haabet er Ankeret, Himlen er Havnen.

De, som have været Pastores ved den Reformeerte Kirke siden Kirkens første Stiftelse og Bygning Aar 1688 indtil nærværende Tiid, ere disse følgende:

I. Pastores ved Den Tydske Reformeerte Meenighed:

1. Hr. Johannes Musculus.
2. Hr. Werner Köhne.
3. Hr. Jacob Rübken.
4. Hr. Conrad Johannes Kersting.
5. Hr. Johannes Meyer.
6. Hr. Franz Göekel Vogelsang.
7. Hr. Johan Jacob Rindfleisch.
8. Hr. Conrad Iken.
9. Hr. Johan Lebrecht Stubenrauch.
10. Hr. Diderich Brummer.
11. Hr. Johan Philip Wilhelmi, døde Aar 1770.
12. Hr. Johan Henric Colsmann, Doct. Theolog.
13. Hr. Dethard Iken, Doct. Theolog.
14. Hr. Johan Gabriel Maurenbrecker, kalden den 8. Octobr. 1784.

II. Pastores ved Den franske Reformeerte Meenighed:

1. Hr. Philip Mesnard.
2. Jean de Placette, fød A. 1639, var Præst her ved Kirken fra A. 1687 til A. 1711, gik til Holland, hvor han døde A. 1718.
3. [Théodore] Le Blanc.
4. [Pierre] de St. Ferriol.
5. [Daniel] de Loches.
6. [David] de la Tour.
7. [Jean Jacques] Martin.
8. Hr. Poul Eyraud.
9. Hr. Jean Ferdinand Mourier.
10. Hr. Pierre Eyraud.
11. Hr. Moise Frideric Mourier, døde Aar 1786.
12. Hr. Jean Broca.
13. Hr. Ferdinand Louis Mourier, kalden den 8. Decbr. 1786 og var forhen Præst ved den Franske Meenighed i Genf; han holdt sin Tiltrædelses-Prædikken Søndagen den 17. Decembr. eller Dø. II Adventus 1786.

Den Tydske Reformeerte Meenighed har et Opfostrings-Huus for tyve Børn af begge Kiøn. Det ligger i den Gade Aabenraae. Samme Meenighed har ogsaa et Hospital, beliggende i samme Gade.

Den Franske Reformeerte Meenighed har en Skole, hvis Skole-Huus er i Lille Brøndstræde.

§. 4.

Poul Fechtels Hospital eller **Hamborger Siæle-Boder**, beliggende paa den søndre Side af Myntergaden.

Fundator eller Stifteren som dette Hospital bærer Navn af, har været Poul Fecht, som var Kong Friderik den Andens Myntmester, hvis Levnets Beskrivelse læses i Danske Magazin Tom. I pag. 161. Kong Friderik den Anden skænkede Grunden til Poul Fechtels Boder og at nyde Grunden frie. Samme Grund laae ved St. Claræ Kirke og op imod Muren til Møntergaden og mod Øster-Vold, hvilke Ord findes i Kong Friderich den Andens Confirmation paa Stiftelsen om Poul Fechtels Siæleboder (See Danske Magazin Tom. II pag. 170).

Bemælte Fundator stiftede dette Hospital Aar 1570 og gav dertil 3000 Species-Daler, hvilke Penge skulle til ævig Tiid staae paa Rente i Staden Hamborg hos Magistraten sammestæds. Deres Obligation er udstædt Hamburg in Octavis Michaëlis 1590 og findes indført i Danske Magazin Tom. I pag. 171. Af samme Renter er siden opvoxen en Capital af 1000 Rdr. bestaaende i Kiøbenhavn, hvorpaa er udstædt Fundatz af 4. January 1661.

Dette Hospital er opbyggt Aar 1590. Det Navn af Hamborger Siæle-Boder har dette lidet Hospital faaet deraf, at Capitalen stod paa Rente i Hamborg.

Den gamle Bygning afbrændte i Stadens Ildebrand Aar 1728; men efter Branden er Hospitalet af nye opbyggt. Dets Bygning bestaaer af femten Fag Grundmuur til begge Sider, deraf ere de syv Fag til Gaden foruden et Stykke Muur, hvorudi er en Port til Indgang med denne Inscription: *Poul Fechtels Hospital 1732*. Dette Hospital er indeelt i otte Værelser, hvoraf de syv ere

belagde med to Lemmer paa hver Stue; men den ottende bruges til Sygestue. Lemmernes Antal ere 14. Derforuden er eet á parte Værelse til en Spindestue for dem samtlige. Til sammes Varmeholdelse er lagt aarlig fem Favne got Bøge-Brændeved. I samme Stue hænger en Messing-Lysekrone, foræret dertil af den Kongelige Confessionarius Johan Fraun. Hver af disse fiorten Lemmer nyder ugentlig til Ophold 24 Skilling Danske efter Fundatzen.

§. 5.

Den Kongelige Danske Porcellaine-Fabrique, beliggende paa Store Kiøbmager-Gade No. 3. Denne store og anseelige Gaard (som har Udkørsel til Spring-Gaden) gav Kong Frederik den Femte Aar 1763 den 9. September til Vognmands-Lauget i Staden, at den skulle være en Postgaard tilligemed herlige Fordeele og Privilegier. Paa denne Kongelige Postgaard skulle idelig holdes et Antal af Kudske, Heste og Vogne i Beredskab til alle Reysendes uopsættelige Befordring. Her vare indrættede commode Værelser for ankommende Reysende af høy og ringere Stand; ligeledes boede her en Tracteur, som opvartede de Reysende for Betaling med Spiisning og Drikkevahre.

Post-Karlen, som kiører, skal være forsynet med Post-Mundering, Posthorn og Skildt, samt betiene sig af Posthorn baade ved Afreisen og Ankomsten, da enhver uden Forskiæl af Stand skal vige af Vejen. Dette Anlæg blev efter nogle Aars Forløb gandske ophævet; derimod blev samme Gaard indrættet til nu værende Kongelig Danske Porcelaine-Fabrique, som blev aabnet den første Marty Aar 1780.

Vel har tilforn i Danmark, for nogle Aar siden i Kong Friderik den Femtes Regiærings-Tiid, en Saxer fød Melhorn og en Fransk ved Navn Fournier gjort Forsøg udi Porcelin-Arbeidet, hvilket har kostet Kongen store Capitaler; men al deres anvendte kostbare Forsøg løb gandske frugtesløs af, uagtet de begge bleve understøttede af Regiæringen og havde alle dertil fornødne Materialier.

Men Hr. Frantz Henric Müller, Laborant, Materialist og Apothequer i Kiøbenhavn, en indfødt Dansk Mand, har ved sin grundige Indsigt og Anvendelse af sine Øvelser i Natur-Historien, og i sær i Metallurgien, været saa lykkelig at tiene sit Fæderneland med et Arbeyde, som er eet af de meest passende for Danmark, da den rætte Porcelains-Jord, som dertil bruges, findes i Mængde her i Landet selv, i sær paa Bornholm.

Efter at Hr. Frantz Henric Müller havde anvendt fem Aar, saa og af sin egen Formue tillige anvendt 4 til 5000 Rigsdaler paa Forsøg og Prøve, saa har han været saa hældig i sit Foretagende, at den Danske ægte Porcelins-Fabrique har lykkedes under hands Anførsel. Hoffet, som indsaae, at vor Danske indfødte Materialist Hr. Franz Henric Müller ikke omgikkedes med Dunster, men stræbte rætsindigen at give Sagen sin fulde Vægt og sine væsentlige Fordeele, antog sig hands Andlæg og Etablissement.

Ved Hans Kongel. Maj: ts Kong Kristian den Syvendes anvendte Bekostninger af to Gange Hundred Tusinde Rigsdlr. har Hr. Franz Henric Müller bragt det saa vit i tre Aar for Kongelig Reining til den Fuldkommenhed ved dette sit Porcelins-Arbeide, som andres Andlæg har brugt 40 til 50 Aar, og 4 til 5 Gange saa stor en Capital til, saa at dette Porcelins-Værkstæd kand nu nære og berige sig selv.

Denne Danske Porcelins-Fabrique er i en særdeles haabefuld Fremgang. Dens Ejendom er ulige større, end den har kostet Kongen. Den holder og sysselsætter om Vinteren henved 200 Mennesker, og om Sommeren næsten ligesaa mange Mennesker til, fordi man da kand arbeide i Vandet og haver Tilførsel af fornødne Materialier. Denne Kongelige Porcelins-Fabrique har en Direction over sig.

Aar 1780 den 5. February gav Kongen Med-Directeuren Hr. Conference-Raad Theodorus Holm (nu nobilered med Navn af Holmschiold, Geheime-Raad og Ridder) for hands til denne Danske Porcelins-Fabriques Opkomst i sær udmærkte Nidkiærhed og Bestræbelser Ringen pro Merito, saa og ved Hs. Kongelige Høyhed

Arve-Printz Friderich lod ham overlevere en prægtig Guld-Daase, rigelig besat med Diamanter og med et Sindbillede i Email paa Laaget, forestillende Fædernelandet overrækkende den fortiente Borger Coronam Civicam.

Fabrikmester Hr. Frantz Henrig Müller (som Opfinder af dette Danske Ægte-Porcelin) blev for sin utrættelige Flid af Hs. Kongel. Maj: t allernaadigst udnævnt til at være herefter Fabrique-Inspecteur med Justice-Raads Caracteer; desuden tillige forærede Hs. Kongel. Maj: t ham en kostbar emaileret Guld-Daase eller Tabatiere med Tusinde Rigsdaler indlagte deri.

Fuldmægtigen ved Porcelins-Fabriken Christopher Knoblauch for sin trolige Opsyn blev udnævnt at være Magazin-Forvalter. Derpaa blev da denne Kongelige Danske Porcelins-Fabrique aabnet den første Marty Aar 1780, og Udsælgningen skeedte deraf.

Her findes et anseeligt Forraad af alle Sorter Bord-Tøy, heele Stæll af beste Gods, af Thee- og Kaffee-Tøy samt af Vaser, Buster, &c. Man seer her tre Slags Porcellin. Det ene Slags er ligesaa hvidt og fuld saa got som noget andet Europæisk Porcelin; men de tvende andre Sorter ere ikke saa hvide, men vel saa stærkt, saa at der kand kaages deri, og i den Henseende langt overgaaer dette Danske Porcelin alt det Chinesiske.

Prisen paa det første Slags er lettere, end hvad det Saxiske eller det Berlinske Porcelin paa Stædet udsælges for, og det øvrige Slags er endnu billigere. Med Tiden lærer vist Publicum at skiønne og vælge de Fordeele, som de virkelig kand have ved at bruge det Danske Porcelin frem for det Chinesiske, der koster omtrent den halve Deel, men ejer ikke den hundrede Deel af det Danske Porselins Styrke og Skiønhed.

Et overmaade prægtigt Taffel-Service for 3400 Rdr. har denne Danske Porcelins-Fabrique forfærdiget og solgt til Holland i Aaret 1781. Ligeledes udsælges her paa Fabriken ogsaa ildfaste Stene af forskiellig Størrelse og Dannelselse til visse Fabrikker, som Glas-, Kobolt- eller Smelte-Ovne. Foruden de anseelige og vitløftigere Bygninger som Porselins-Fabriken har her i denne sin

Fabrik-Gaard, har den ogsaa anseelige Bygninger paa Kristianshavn, hvor Brændselet bliver giæmt og de ildfaste Stene brændte.

Ved denne Kongelige Danske Porcelins-Fabriqjje er forommældte Hr. Justits-Raad Franz Henric Müller Fabrique-Inspecteur, til deels ved Indkomster af Udsalg i Magazinet, og til deels ved de Forskud, som Kongen gjør. Dog bestyres alle Ting af Hr. Justits-Raad F. H. Müller, som qua forhen værende Fabrikmester fra Fabrikkens første Anlæg ved sin aarvaagne Omhyggelighed og utrættelige Flid giver Malerne, Pouserne og alle Fabrikkens Arbeidere i Hænderne de væsentlige Fordeele til Fabriquens bestandige Flor.

I Andledning af denne Kongelige Danske Porcelins-Fabriqjje vil man til en ævig Amindelse anføre et Latinsk Vers derom, tilligemed en Dansk Oversættelse af samme.

*In Novam Vasorum Fictiliam Fabricam, quæ
aperiebatur Hafniæ ipsis Calendis
Martij Anno MDCCLXXX.*

*Quæ jactare soles Aciem Mentisque Oculique,
Arte Tua, Sina! & pretiosa Merce Superba!
Obstupefacte Tace! Videt & Pars Altera Mundi.
Parce, Precor, posthac Europam Dicere Luscam,
Misnica quæ dudum Mirata es invida Vasa
Fictilia, Haud Leviora Brevi quoque Danica Cernes.
Ergo Tene Tua Nunc, non Convenientia Danis,
Argentumque Domi Nostrum Teneamus Ovantes.
Dulcior e vernis Vasis Venit insuper Haustus.
Hic Patriæ Quæstus, Decus Hoc, Hæc vera Voluptas
Ingenio, Müllere! Tuo Debentur & Arti.
Tam Merito Civi Statuam Vos Ponite Cives,
Et Celebrare Tuos Fas est, Theodore! Labores.
Impiger & Prudens Opera Vehemente Dedisti,
Ut Mercatori Pateat jam Fabrica Avaro!
Optimus Agnoscit Rex Ipse, Notatque Benigne*

*Nobile Par Danum Studiis & Amore Gemellum,
Grandia Laturum Meritorum Præmia, Dextram
Inde Tuam Solers HOLMI! Sacer Annulus Ornat,
Cui Pretium Summum dat, qvam Fert, Regia Gnoma.*

*Non Satis; Offertur TIBI Magno a Principe Pyxis
Cara suis Gemmis, Emblemate Garior intus;
Civis enim monstrat TE Promeruisse Coronam.
Nec Meritis, MÜLLERE! Tuis Heic Splendida Desunt
Munera, Pyxis item Prægnans Solidis, & Honores.
Sic Labor assiduus Tandem, ut Bona Causa Triumphat.*

*Este, Viri! Macti Vestra Virtute! Novatam
Cimbrorum Famam subito quæ ducet ad Indos.
Macte Tuo Decore eximio Bona Patria! Macte!
Artibus & Regis Cura Tibi Gloria Crescit.
Crescat in invidiam, Duce, Religione, Perennis!
Discite, Vos Gentes! Arcti non temnere Gentem.
Haud obtusa adeo gestamus Pectora Dani.*

*Skue! Studs! Chineser, Tie! Brout ikke, som Du plejer,
Stolt af din dyre Kram, dit skarpe Syyn og Sind!
Mod Norden boer og Folk, som Aand og Øyne ejer.
Døm ey, Europa paa det eene Øye blind.
Din Avind længe har beundret Saxers Gaver
At skabe Porcelain. Nu og det Danske Folk
kand tee Dig lige Konst. Behold dit Leer, Du haver;
Vi glade spare Sølv; Vor Trang er ey din Tolk.
Vor Drik Os smager best af hiemmegiorte Krukker,
Den Vinding og den Ziir, den Lyst for Fødeland,
Vor MÜLLER! skyldes Dig, Du Konstens Dør Oplukker.
Opreis, Medborgere! en Støtte for den Mand.
Med Rætt berømmes og, vor HOLM! Din kloge Iver;
Forsigtig, Ferm og Kiæk med Ild Du drev Din Sag,
At Udsalg kunde skee, Det Konstneren opliver.
Den beste Konge Selv udmærker Dit Behag,
At dette Tvilling-Par, i ædel Flid saa Lige,*

*Skal Lønnes Kongelig. Derfor Din Høyre Haand,
 Vinskibelige HOLM! Fik Ring, hvis Værd skal stige
 Ved Præget, som den Bær, af Kongens Ædle Aand.
 Ey Nok. Vor Store Printz Selv Dig en Daase skiænker
 Af Ædelstene riig; Indvortes Tegn der stod,
 Hvad denne Landets Ven om Din Bestyring Tænker;
 Du Borger-Kronen har fortient ved Flid og Mod.
 Ey Din Fortieneste, Vor MÜLLER! her forglemmes.
 En Daase, fyldt med Værd og skøn af Konst og Smag
 Blev Tegn paa Heltens Agt, som Værdig, Du forfremmes,
 Saa seer da stræbsom Dyd og Rætt sin Hæders Dag.
 Held følge, ædle Mænd! med Eders Flid og Kræfter,
 Som fører Cimbrers Navn med Priis til Indisk Strand.
 Held Dig med herlig Konst, der Sølv til Landet hæfter.
 Held Dig i Raad og Daad, O elsket Tvilling-Land!
 Ved Konst, ved Kongens Aand Du groer, Vox! Avind blegne!
 Religionens Agt Din Hæder gjøre stor!
 Lær Du, Udlændings Mand! naar Du mit Folk vil tegne:
 At Dyd og Konsterne i Danske Stater boer.*

Anhang til dette Syvende Kapitel,

indeholdende følgende originale og authentique Documenter, hvilke anføres in extenso, dels for at give den gunstige Læser Efterretning om Trinitatis Kirkes Sogns Opkomst, og om dets længe i mange Aar omtvistede Sogne-Skiæl; deels og for at give Læseren tillige en Oplysning om Stadens Bebyggelse og dens Udvidelse paa den Tiid.

I. Kong Friderik den Tredies Befaling om Trinitatis Kirke-Sogn, dateret 14. Juny 1660.

Vi Friderich den Tredie, med Guds Naade Danmarchis, Norgis, Vendis och Gothes Konning, Hertug udi Schleswig, Holsten, Stormarn och Dytmarschen, Grefve udi Oldenborg och Delmenhorst, gjør Alle vitterlig: At eftersom Woris elskelig kiere Herr Fader, salig och høyloflig Ihukommelse Kong Christian den Fierde hafver ladit Gud den allerhøyeste til Ære fundere en Kierche, som heder Hell. Trefoldigheds Kierche; saa ville Vi naadigst, at alle de Huuse og Gaarde (som tilforn ere forordnede til den runde Sanct Annæ Kierche) som ikke allerede

Til andre Kiercher ere lagde, saavel som alle dem, Vi der sammestæds Bygge-Pladtzer forundt hafver eller herefter forundendis vorder, enten de allerede derpaa bygt hafver eller herefter byggendis vorder, skal holde forn: t Hell. Trefoldigheds Kierche for deris rette ordinaire Sogne-Kierche med alt, hvis ministerio och Kierchen vedkommende er efter Ordinantzen, hvad Slags Folk de och monne vere. Hvorefter alle och enhver som vedkommer, sig hafver at rette. Gifvit paa Vort Zlot Kiøbenhafn den 14. Juny 1660

under Vort Zignet
Friderich.
Erich Krag.

Underdanigst læst paa Consistorio den 22. Juny Anno 1660.

Underdanigst læst paa Kiøbenhaffns Byeting Mandagen den 25. Juny 1660.

II. Kong Friderich den Tredies Ordre til fire Commissarier, som skulle beskikke Trinitatis Kirke-Sogns Skiel ved en Commissions-Forretning, dateret den 18. Juny 1661.

Fridericus Tertius til Henning Quidtzow, Jens Rodsteen, Borgemester Peder Pedersen och Raadmand Claus Raun.

Vor Gunst tilforn: Eftersom nogen Irring og Twistighed sig skal begifve anlangende ofven bemelte Voris Anordnings egentlige Udtydning, hvad Meenighed Hell. Trefoldigheds Kierke egentlig specialiter bør tillagt at være og Os elskelige hederlige och høylærde Rector og Professores som Jus Patronatus til Kierken naadigst forundt er, nu allerunderdanigst hos Os ladet anholde og begiere, at forn:te Kierche en Meenighed maatte forordnis og tilleggis af hvis Huuse og Gaarde, som siden sidste Stadens Forvidning formedelst de nye Volde ere bygte eller herefter byggendis vorder paa de Pladzer inden de nye Volde, formodendis saadant de andre Sogner her sammestæds ei til nogen Skade og Afbrek skal kunde geraade, eftersom Vi erfore samme Huuse og Gaarder ey nogle andre visse Sogner være tillagt, nemlig fra gamle Nørre-Port begynt paa Christen Jensen Slagters ny Gaard indtil gammel Øster-Port og fra gl. Øster-Port begyndende fra Staldmester Merlings Gaard, hvis som er paa den venstre Haand langs ud indtil det første Hjørne af de nye Boder, som vender sig ud imod St. Annæ Rotundæ Kirkegaard, desligeste fra samme Hjørne lige ud til Quitzows Bolværk og fra samme Bolværk indtil gl. Nørre-Port med alt, hvis inden forskrevne Steder er begreben, samt Hs. Maj: t Haufve og Rosenborig, som tilforn laae til den Nye Kierche uden Nørreport. Thi er Vor naadigste Befaling, at I bemælte Aastæders Situation med Fliid erkyndiger og derefter med allerforderligste en fuldkommen skriftlig Relation under Eders

Hænder eller Zigneter gifver, at til forbemelte Hell. Trefoldigheds Kierche begierte Pladzer og Vaaninger kand samme Kirke uden andre Kirkers i Staden Præjuditz og Skade tillegges og til en Menighed forordnes, eftersom Vor forrige udgifne Brevs Meening og Intention gifvit er. Hafniæ den 18. Juny 1661.

Friderich.

III. Consistorii Erklæring paa Præsternes til Hell. Trefoldigheds Kirke deres Supplication til Kongen.

Saasom vi underdanigst hafver bekommit Hs. Kongl. Maj: ts naadigste Befaling, at vi paa Præsternis allerunderdanigste Supplication til Hellig Trefoldigheds Kierche os vnderdanigst skulle erklere angaaendis de Huuse, Gaarde og Byggestæder, Hs. Kongl. Maj: t naadigst til bemelte Kierche lagt hafver, hvilchen naadigst Tillæg de udi største Underdanighed supplicere om at maatte blifve verchstillet, da er derpaa voris allerunderdanigste Svar, at efterat Hs. Kongl. Maj:ts allernaadigst hafde Aar 1660 den 14. Juny benaadiget bemelte Hell. Trefoldigheds Kierche med alle de Huuse og Gaarde, som tilforn vare forordnede til den runde St. Annæ Kierche og ei allerede til andre Kiercher vare lagde, samt og med alle de Bygge-Platzer, som Hs. Maj:t allerede forundt hafde eller herefter naadigst forunde vilde.

Da efterat nogen Irring forefalt angaaende samme naadigste Anordnings egentlige Udtydning, hafver Hs. Kongl. Maj: t den 18. Juny 1661 naadigst forordnit fire Commissarier, der skulle paa Aastæderne møde og efter deres Situation og Beskaffenhed erkyndige sig om de Huuse og Pladzer fra gammel Nørre-Port begyndende paa Christen Jensen Slagters nye Gaard indtil gammel Østerport, og siden fra gammel Østerport, begyndende fra Staldmester Merlings Gaard, hvis som er paa den venstre Haand langs ud indtil det første Hjørne af de nye Boder, som vender sig ud mod Annæ Rotundæ Kierchegaard, desligeste fra samme Hjørne lige ud til Quitzows Bolværch, och fra samme Bolverch indtil gamle Nørre-Port igien med alt, hvis inden forskrefte Stæder er begrebit, saasom Hs. Maj: ts Hafue og Rosenborg, som tilforn hafver ligget til den Nye Kierche uden Nørre-Port, foruden andre Kierchers her udi Staden Præjudice og Skade kunde Hell. Trefoldigheds Kirche tilleggis og efter høyeste bemelte Hs. Kongel. Maj: ts forrige udgifne Brevs naadigste Meening og Intention kunde til een Meenighed forordnis, og saafrembt det Hs. Maj: t endnu naadigst maatte behage, at bemelte Commissariorum underdanigste Forretning efter før andragen Byens Afdeeling maatte udi Verch stillis, forhaabe vi underdanigst, at ved den Meenigheds Tilleg fich baade Kierchen, som dagligen udkrefver store Penge til sin Bygnings Conservation, saa og Præsterne, der ellers hafver ringe Indkomster, nogen Hielp og Undsetning. Og henstiller vi

denne voris underdanigste Erklæring udi Hs. Kongl. Maj: ts høye Naade, og forblifver udi største Underdanighed Hs. Kongl. Maj: ts allerunderdanigste Tienere og tro Undersaattere. Kiøbenhafn den 4. July 1661.

Rector og Professores.

Videre herom og i lige Meening havde Rector og Professores allerunderdanigst erklæret Aaret tilforn den 19. May 1660.

IV. Derpaa fulgte en anden Kongelig Befaling af 14. July 1661, at

Hans Pedersen Klejen og Niels Aagesen skulle være i Stæden for Borgemester Peder Pedersen og Claus Rafn, eftersom fornævnte Borgemester og Raadmand med deres Collegis vare interesserede med udi en Raadstue-Dom at forhværve.

Endnu fulgte den tredie Kongelig Befaling, af 15. July 1661, at Caspar Grotte, Peder Jakobsen, Peder Juel og Ditmar Bøfken skulle indtræde i samme Commission. Efterat Kong Friderich den Tredie havde oprettet Trinitatis Kirke en Meenighed, saa haver Vor Frue og Nicolai Kirkes Præster og Betientere Tid efter anden draget til dennem samme Trinitatis i Naade tillagde Meenighed, saa at omsider uden Byen ei var meere tilbage end Rafns-Borrig og omsider Vibens-Huus, og her inden Voldene afg. Marcus Garvers Huus, Niels Destillerers og Mads Sørensens Gaarde. Og efterat disse tvende Kirkers Betientere siden Aar 1660 indtil Aar 1681 havde haft Trinitatis Kirke-Betienteres Brød saasom (efter deres Meening) i rolig Hævd at nyde af det øvrige og det efter store Venners Biefald, hvilket af Acterne fornemmes, saa haver Trinitatis Præster og Betientere resolveret herpaa at klage og supplicere, hvorpaa Kong Christian den Femte lod sig Sagen i Naade være angelegen.

V. Sogne-Præstens Hr. Jens Justesens og Kapellanens Hr. Povel Andersens ved Trinitatis Kirke deres Supplique til Kongen af 25. Novembr. 1681.

Stormægtigste, høybaarne Herre, allernaadigste Arfve-Konge, vorde Naade og Barmhertighed overflødig til langvarig og lyksalig Regiment, samt ynskelig Velstand her og ævindeligt af Gud i Christo Jesu, Vor Herre. Eftersom Hs. Kongl. Maj :ts Hr. Fader, saligt af Ihukommelse høylofligt, lod sit aabne Bref udgaae 1660 den 14. Juny, at alle de Huuse og Gaarde, som vare forordnede til den runde St. Annæ Kirke og iche allerede lagte til andre Kircher, saavelsom alle dennem, som sammestæds Byggepladzer da vare forundte eller derefter forundt vorder, enten de paa samme Plads bygt hafde eller derefter byggendis vorder, skulle holde Hellig Trefoldigheds Kirke for deres rette ordinarij Sognekirke, hvis Ministerio og Kirchen vidkommer, i hvad Slags Folch de og monne være. Och som vi hidindtil samme Kongel. Breff og allernaadigste Villies Effect

og Frugt ey hafver nydit, da er vi underdanigst bedendes, at det Hs. Kongel. Maj:t allernaadigst maatte behage, at nogle maatte forordnis, som efter Hs. Kongel. Mt :s Hr. Faders Breff og naadigste Villie Pladzerne kunde udviise, paa det at den Disorden, som nogle foraarsager hverken at svare til den ene eller anden Kirche, men nu løber til den eene nu til den anden Kirche, kunde afskaffis, saa og at vi, som tiener til Hell. Trefoldigheds Kirche, kunde og nyde nogen Liffs-Middel. Vi venter i dybeste Underdanighed Hs. Kongel. Maj:ts allernaadigste Svar og Hs. Kongel. Maj:ts og Kongl. Arfvehuus den barmhiertige Guds trygge Beskiermelse til al Velsignelse trolig befalit. Hs. M:s pligtskyldigste Arfve-Undersaatter og tro Forbedere, Tienere ved Trinitatis Kirche. Kiøbenhafn 25. Novembr. 1681.

Jens Justesen. Povel Andersen.

VI. Kong Christian den Femtes Reskript til 7 Commissarier at forfatte en Specification over de Gader og Pladser, som til Trinitatis Kirke skulle henhøre og svare.

Christianus Quintus etc. til Albert Gyldensparre, Bartholomæus Jensen, Doct. Christian Nold, Doct. Cosmus Bornemann, Peter Motfeld, Peder Munck og Anders Rasmussen. Vor Naade tilforn! Eftersom Præsterne til Trinitatis Kirke her udi Vores Kongel. Residenz-Stad Kiøbenhafn for Os allerunderdanigst hafver ladet andrage, hvorledes den af Vores elskelig kiære Hr. Fader, sal. og høyloflig Ihukommelse Friderico Tertio, Anno 1660 den 14. Juny allernaadigst udgangne og publiceret Befaling, hvoraf Eder herhos rigtig Gienpart skikkes, anlangendes, at alle de Huuse og Gaarder, som tilforn vare forordnede til den runde St. Annæ Kirke, saa ei til andre Kirker ere lagde, saavelsom alle dem, der sammestæds Bygge-Pladser forundt ere eller herefter forundit vorder, enten de allerede derpaa bygget hafver eller herefter byggendis vorder, skulle holde fornævnte Trinitatis Kirke for deres rette ordinaire Sogne-Kirke med alt, hvis Ministerio og Kirken efter Ordinantzen vedkommer, ikke til nogen virkelig Effect er kommen, da er Vores allernaadigste Villie og Befaling, at I ufortøvet Eder om de fornævnte Pladsers og Gaarders Leilighed erkynder, deraf en rigtig Specification under Eders Hænder og Zigneter til Vores videre allernaadigst Ratification inden dette Aars Udgang forfatter paa de Gaarde og Pladser, som endeligen til bemelte Trinitatis Kirke henhøre og svare skulle. Dermed skeer Vor Villie etc.

Christian R.

VII. Derpaa fulgte fornævnte Commissariers Forretning saa lydende:

Efter allerunderdanigst uforgribelige Forslage har man fornummet, at Trinitatis Kirke kunde allerunderdanigst til en Meenighed vorde tillagt efterskrefne Districter, nemlig Gothisgaden, begyndende fra Kongens Torfv ved Assessor Gieses

og Hans Tess Grynmaalers Hiørnehuus, som de tvende sorte Prikker anviiser, og saa lige langs ud til imod Volden. Adelgaden paa begge Sider. Borgegaden ligesaa paa begge Sider. Begge Gader lige ud fra Gothersgaden til imod de nye Boder med de derudi befindende Tvergader, samt Prinzens Gade fra Borregaden til Adelgaden. Hs. Kongl. Maj:ts Hafue Rosenborrig og al den District fra Gotthersgadens Hiørne lige langs ud til forbi Østerport og de nye Boder indtil Nye Kongens Gades Hiørne med alle de under bemelte District befundne bygte og ubebygte Pladser, der under Klerkegaden paa begge Sider samt Materialgaden er med begreben, Particulair tilhørende, dog excepte de nye Boder, som henhøre til Holmens Meenighed. Rosenborrig-Gaden den halfve Deel paa begge Sider, nemlig fra Hiørnet af Tornebuskgaden paa den ene Side og fra St. Gertrudstræde paa den anden Side lige ud til Gothersgaden. Af Voldgaden nemlig fra Gattersgadens Hiørne imod Volden langs ud til imod Nørre-Port til paa Hiørnet af Tornebuskgaden og den ene Side af Tornebuskgaden langs ud ad til Rosenborggaden.

VIII. Men imod disse Commissariers uforgribelige Forslag blev af Trinitatis Præster protesteret og viist, hvor forgribelig denne Commissariernes Forretning var. Præsternes Supplique til Kongen derom var denne:

For Ds. K. Maj: t have vi fattige Præster til Trinitatis Kirke endnu paa det allerunderdanigste at andrage, hvorledes Eders Kongl. Maj:ts Hr. Fader, sal. og Ihukommelse høyloflig Kong Friderik, ved hands aabne Bref 1660 den 14. Juny hafver allernaadigst vitterlig giort, at Trinitatis Kirke skulle være en Sogne-Kirke og der tillagt alle de Pladser og Gaarde, som til andre Sogner ei vare lagde, siden Byens sidste Forviidning.

Mag. Erik Torm, Præst og Proust til Vor Frue Kirke gjorde Irring herimod, søgte Raadstuen og erlanget Dom, at en Del af de Gaarde og Pladser, som aldrig tilforn havde været lagt til nogen Kirke her i Staden, skulle lægges til Vor Frue Kirke. Paa vores allerunderdanigste Supplication herom blev Rector og Professores allernaadigst anbefalet deres Erklæring at gjøre, hvorpaa Eders Kongl. Maj:ts sal. Hr. Faders Breff til 4 Commissarier 1661 den 18. Juny, dernæst den 14. og 15. July til fleere i Naade følgede. Og som fornefhte Commissarier ingen Middel vides at skal have funden Vor Frue Kirke og dens Præster efter den erlangede Raadstue-Dom med at tiene, i Henseende den stredet imod Eders Kongel. Maj:ts sal. Hr. Faders Brefve og Consistorii Erklæring, skal de hafve ladet deres sandfærdige Relation med dennem, nu alle døde, hendøe. Vores forholte og i saa mange Aar jo længer jo meere betagen Lifvis-Middel hafver paa nye aarsaget os omrørte Sag for Eders Kongl. Maj: t paa det allerunderdanigste at andrage, da Eders Kongl. Maj:ts afvigte 3. Decembr. allernaadigst anbefalet Commissarierne

om denne Sag deres allerunderdanigste Relation at gjøre. Fornævnte deres Relation siges en Deel deraf at være grundet paa bemelte Raadstue-Dom og derved vil hafve os fravendt Voldgaden, Frideriksborrig-Gaden og Rosenborrig-Gaden uagtet at samme Dom sees casset først ved Eders Kongl. Maj:ts Hr. Faders Bref 1660 den 14. Juny, dernæst ved høyst bemelte den sal. Konges andet Bref, dateret 18. Juny 1661, hvorudi findes indført Rectors og Professorernes Erklæring med Befaling til Commissarier, som udtrykkeligen mælder om samme Gaders Pladser. For det tredie er Dommen nu over 20 Aar ikke exequeret, vi ei heller derfor stævnet; imidlertid en Deel af fornævnte Pladser Paavaanere efter høystbemelte Eders sal. Hr. Faders Breffve hafver søgt Trinitatis Kirke og der uhindret ladet dennem til Dato inden og uden Kirken med Ordet og Sakramenterne af os betiene og deres Stolestader til Kirken betalt.

Det, som fornævnte Commissarier vil hafve Trinitatis Kirke og os fattige Præster tillagt, siges at være den halve Gottisgade paa den ene Side bygget, Adel- og Borregaden, hvilke 2 1/2 Gader nogenledes bygget efter Commissarie Meening skulle bestaae af 300 Familier, beroer mestendeel af Huusarme, Soldatere, fattige Seilingsfolk, kongelige Betientere, som søger Holmens Kirke, endog Tydske, som søge den Meenighed, saa i fornævnte Gader tvifles paa at skulle findes 30 Huse, som skal kunde betale Kirken deres Stolestader, mindre gjøre Kirkens Tienere nogen Hielp til Underholdning. Uden Østerport siges og at fornævnte Commissarier os skal have fraerklæret Staldmester Merlings Plads, som Secretair Giese nu beboer og Ny Kongens Gade, som og er imod den sal. Herres, høyloflig Hukommelse, hans Commissions Breffve og Consistorii Erklæring.

Det som vi fattige Præster til Trinitatis Kirke i dybeste Underdanighed allernaadigst af Eders Kongl. Maj: t ervarter, er, at Eders Kongl. Maj: t af Høykongel. Mildhed og Naade til voris Lifs Ophold vil forunde os at nyde Eders Kongl. Maj:ts Hr. Faders Breff af Dato 18. Juny 1661, hvorudi Professorernes Erklæring er indført, som er paa de Pladser fra gammel Nørre-Port beliggende paa Christen Jensen Slagters Gaard af Voldgaden, Frideriksborrig- og Rosenborrig-Gaden, Gottisgaden, Adelgaden og Borregaden, Staldmester Merlings Gaard, saa og Kongens Nye Gade til Qyitzous Bolværk, og derfra omkring igien til gammel Nørre-Port, med hvis derudi inden er begreben og paa de gamle Voldes opgravede Pladser bygget er med Blegdammen. I den naadig Henseende derforuden at være tilbage Kongens Torvegade, Norrigsgade, Store og Liden Strandstræder og Canal-Gaden med flere, som ere de beste Pladser, som skal være lagte til den runde St. Annæ Kirke og ei endnu til andre Kirker lagde. Saadan Kongel. Naade og Mildhed imod os fattige Præster til Brød og Lifs-Middel at nyde vil Gud belønne, etc. etc. Kiøbenhafn den 19. January 1682.

Jens Justesen Berg. Povel Andersen.

IX. Herpaa fulgte en nye Befaling fra Hs. Kongl. Maj:t til andre Commissarier:

Christianus Qvintus etc. til Albert Gyldensparre, Bartholomæus Jensen, Doct. Christian Nold, Doct. Cosmus Bornemann, Peder Motfeld, Peder Munck og Anders Rasmussen.

Vor Naade tilforn! Eftersom Præsterne til Trefoldigheds Kirke her i Vores Kongl. Residentzstad Kiøbenhavn for Os allerunderdanigst hafver ladet andrage, hvorledes ved den Forretning, som I efter Vores den 3. Decbr. udi nest forleden Aar 1681 til Eder udgangne Bref gjort hafver, anlangende hvis Pladser og Gaarde til Trefoldigheds Kirkes Meenighed høre og svare skulle, ikke udi alt saa nøye skal være udi Agttagen, som de formener billigen skee burde, da have Vi herforuden efter videre allerunderdanigst Ansøgning og Begiæring ydermeere til Commissarier allernaadigst forordnet Os elskelige Henric Span etc, Gotfred Hofman etc, Mag. Jørgen Eilersen, Oluf Rømer og Voldemar Blinck samme Commission tilligemed Eder paa nye igien at foretage. Thi er Vores allernaadigste Villie og Befaling, at I samtlig rætter Eders Leilighed efter Eder igien paa forskrevne Aastæder at begive, bemelte Huuse og Pladser paa ny flittig at grandske, eftersee og specificere, hvorvit deraf til fornævnte Kirke og dens Betienteres Underholdning med Billighed endeligen kand og bør erlægges. Og saadan Eders Forretning under Eders Hænder og Zigneter samtligen til videre Vores allernaadigste Ratification inden nærværende Maanedes Udgang forsvarligen fra Eder beskrevet at give. Dermed skeer Vor Villie etc.

Hafniæ 11. Marty 1682.

Christian R.

X. Den Kongel. Ordre til de nye andordnede Commissarier at træde sammen med de forhen beskikkede Commissarier:

Christianus Quintus etc. til Henric Spån, Gottfred Hofmann, Mag. Jørgen Eilersen, Oluf Rømer og Woldemar Blinck.

Vor Naade tilforn! Eftersom Os elskelig Albert Gyldensparre, Bartholomæus Jensen, Doct. Christian Nold, Cosmus Borneman, Peder Motfeld, item Peder Munck og Anders Rasmussen, Indvaanere her i Vores Kongl. Residenz-Stad Kiøbenhavn, den 3. Decembr. udi nest forleden Aar 1681 haver bekommet Vores allernaadigste Befaling, at de skulle sig erkjendige om de Pladser og Gaarde, som til Trefoldigheds Kirke henhøre og svare skulle med videre etc, som af hosføyede Copie kand sees og erfares. Da som deres skriftlige Forretning derom allerede overgivet er, og Præsterne til fornævnte Trefoldigheds Kirke sig derover for Os allerunderdanigst besværger, formeenendes at det ey udi alt ved samme Forretning er saa nøye iagttagen som de formeener

billigen skee burde, er Vores allernaadigste Villie og Befaling, at I rætter Eders Leilighed efter, Eder tilligemed forskrefne forrige anordnede Commissarier, som iligemaade Vores allernaadigste Ordre herom atter bekommet hafver, igien paa forskrefne Aastæder begiver, hvor I da samtlige bemælte Huse og Pladser paa ny flittig haver at grandske, eftersee og specificere, hvorvit deraf til fornævnte Kirke og dens Betienteres Underholdning med Billighed endeligen kand og bør at lægges. Og saadan Eders Forretning under Eders Hænder og Zigneter samtligen til videre Vores allernaadigste Ratification inden nærværende Marty Maanedes Udgang forsvarligen fra Eder beskreven at give. Dermed skeer Vor Villie etc.

Kjøbenhavn den 11. Marty 1682.

Christian R.

Disse nye Commissarier samledes nogle Gange i Trinitatis Kirke med de forrige Commissarier, men bleve dem gandske imod, og derfor overgave de til Kongen deres forskiællige Meening. Thi deres Meening var, at de klagende Præster ved Trinitatis Kirke havde Rætt til at paastaae Kong Christian den Fierdes Foundation, som af Kong Friderich III var confirmeret til Beste for Trinitatis Kirke.

XI. Præsternes Memorial til de samtlige Commissarier:

Til de velb. høyviise og høyagtbare Commissarier, som af Hs. Kongl. Maj:t Vores allernaadigste Arve-Konge afvigte 11. Marty er anbefalet at eftersee de Stæder, Huuse og Pladser, som til Trinitatis Kirke og dens Betienteres Underholdning efter Kongl. Foundation kunde lægges.

Deraf befindes den første Gade paa fornævnte Aastæder at være Voldgaden, begyndende paa Christen Slaters nye Gaard imod gammel Nørre-Port, dernæst Frideriksborig- og Rosenborig-Gade med Gottis-Gade indtil gammel Øster-Port, saavit som paa de gamle Voldes og Grafves Pladser bygt og begreben er ved Staldmester Merlings Gaard og dets Begreb, hvilket bevises af Præsidis Consistorii, Rectors og Professorernes Erklæring Anno 1661 den 18. Juny, i Hs. K. Maj:ts Kong Friderik den Tredies Commissions Bref indført; de øvrige Gader, nemlig: Adel- og Borgegaden, Nye Kongens Gade, Norgisgade, Store og Lille Strandstræde med Canalgaden, alle paa de nye Pladser byggede, hvilket forskrevne paa det tjenstvilligste formodes, at de gode Commissarier-Herrer efter dennem i Naade medgifne Ordre anseer at vorde Trinitatis Kirke til en Meenighed, i den gode Betænkende høystbemelte den salig Konges Foundations-Bref saaledes lyder, at alle de Huuse og Gaarde, som tilforn ere forordnede til den runde St. Annæ Kirke og ikke allerede til andre Kirker ere lagde, saavel som alle dem, der sammestæds Byggepladser forundt vare eller herefter forundendes vorder, skulle holde fornævnte Trefoldigheds Kirke for deres rætte Sognekirke med videre. Dersom

nogen til andre Kirker haver Kongelig Adkomst til noget af overskrefne Gader og Pladser eller dets rette Tillæg, da er vores indstændige Begiæring, at saadant maa viises, hvis ikke have vi den Tillid, at omrørte vores Paastaaende efter Kongel. Fundatz og Commissioner vorder for billig anseet. Med ydmygst Ansøgning, at de gode Herrer Commissarier denne voris Begiæring velmeent optager, og om nogen noget herimod kand have at objicere, vi da dets Copie maa nyde at svare paa, og siden i de gode Herrers allerunderdanigste Relation at maa vorde indført til Hs. K. Maj: ts allernaadigste Betænkende.

Kiøbenhavn 16. Marty 1682. Jens Justesen. Povel Andersen.

XII. De nye fem Commissariers H. Spans, G. Hofmans, J. Eilersens, O. Rømers og W. Blincks til Kongen indgivne allerunderdanigste Forretning:

Saasom Eders Kongl. Maj: t allernaadigst haver befalet, at vi underskrefne, tilligemed Hr. Etats-Raad Gyldensparre og de andre forordnede Commissarier, anlangende Trefoldigheds Kirke, os skulle forsamle til at grandske og eftersee, hvad og hvorvit bemælte Kirke og dens Betientere billigen kand og bør tillægges, hvortil os allernaadigst Copie af sal. og høyloflig Ihukommelse Kong Friderici Tertii Befaling af Dato 14. Juny 1660 samme Kirke andgaaende er meddeelt, den allerunderdanigst at efterleve, have vi udi forbemelte Kirke med de forrige Commissarier confereret, og af det, som de haver opsat, fornummet, hvorledes de efter nærværende Stadens Tilstand haver taget deres Maal, først ved den gamle Nørre-Port paa Christen Jensens Huus, hvor sammestæds en ringe Difference imellem Vor Frue Kirkes og Trefoldigheds Sogn sig befinder, hvilken dog ved de gamle Volde og Gravernes Anviisning lettelig kand slettes, saa at Trefoldigheds Kirke tilhører Frideriksborig-Gade indtil Michel Wibes Gade, Rosenborrig-Gade, den nordeste Side, Tornebusk-Gade indtil de gamle Huuse for Vognmands-Gaden, gandske Gottersgaden indtil Assessor Gieses Huus. Derfra haver samme forrige Commissarier sig begivet til runde St. Annæ Kirke, hvis Begreb dem ei noksom haver været bekiendt, men som den udi Kong Friderici Tertii, høyloflige Ihukommelse, Fundations-Brev St. Annæ Navn og Begref, som udi forrige Tider af Kong Christian den Fierde, sal. og høyloflig Ihukommelse, var funderet, runde St. Annæ Kirke at skulle kaldes, og siden af, sal. og høylofl. Ihukommelse, Kong Friderik III samme St. Annæ Kirkes Begreb Trefoldigheds Kirke er tillagt, da efter underdanigste Skyldighed samme St. Annæs Begref og dens Beskaffenhed fligtig at tage udi Agt, saa befindes den ved grundeste og rætteste Eftersøgning udi efterfølgende Poster at bestaae, nemlig:

Alt det haver baaret Navn og blev kaldet St. Annæ, som laae uden for den

gamle Stad indtil Holmen, fra Holmen igien indtil St. Annæ Broe og videre denne Side af Toldboden indtil de nye Volde og langs ud med de samme og bestod paa de Tider udi efterfølgende Gader. Ved Holmen, hvor Hs. høye Excellences Gaard (nu Charlottenborg Slot) nu er bygt, løb samme Tid det Lille Strandstræde til den Islandske Reberbahne. Dernæst lige ud for den gamle Øster-Port var Store Strandstræde og støtte med Reberbahnen tilsammen og strækkede sig langs den samme og bestod da udi adskillige Frugt-Hauger med nogle smaa Huuse bebyggt.

Fra Holmen for begge disse Gader indtil Merlig's Huus for Kongens Gade var en Længde Huuse bygt langs med Byens Graver, hvilke Huuse, formedelst Kongens Torv nu kaldet, bleve nederbrudte.

Fra Merlig's Huus var en krum Gade, udi den yderste Ende heel breed, samme blev kaldet Breedgaden. Samme Merlig's Huus stod ligefor en Gade, som nu kaldes Nye Kongens Gade; bemælte Gade var ubebyggt og bestod gandske udi Hauger med nogle smaa Huuse og Admiralens Ghristofer Lindenows Huus.

Fra fornævnte Merlig's Huus løb skraa til og igiennem Nye Skipperboder en gandske ubebyggt Gade med idel Hauger. Atter fra forskrefne Merlig's Huus løb en Gade langs med Eders Kongl. Maj: ts Hauge, hvilken med ringe Huuse paa den ene Side var bebyggt, som endnu er at see, og havde alt dette Navn af St. Annæ. Uden for runt omkring dette, saa og de nye Boder, var en gandske øde og overgravet Mark, hvilken da intet særdeles Navn havde.

Samme Tid vare ellers derpaa de nye Gader afstukne til at komme udi Værk, saa og nogle Huuse af de nye Boder og paa den ny Helsingørs Port begyndt at arbeides. Item fra den gamle Nørre-Port til Voldgaden og nogle i Gottersgaden, derom det Kongl. Foundations-Brev saaledes formælder: samt alle dem, vi der sammestæds Bygge-Pladser forundet haver eller herefter forundendes vorder, enten de allerede paabygt haver eller herefter byggendes vorder.

Iligemaade er uden for Strandstrædet endnu tilkommen de Gader ud med den nye Canal, Norges-Gade, som paa den gamle Breggade ligger, Nye Kongens Gade, som ligger paa en gammel Gade, fra Merlig's Huus igiennem de nye Boder løber. Adelgaden, hvilken til og igiennem Eders Kongl. Maj: ts Hauge tvertover Gaderne løber, Borberggaden, som løber imellem fornævnte gamle Gade og Eders Kongl. Maj: ts Hauge ud til de nye Boder, Rigens-Gade, som imellem Eders Kongl. Maj: ts Hauge og Helsingørs Port løber, samt gandske Gottersgaden. Hvilke fornævnte gamle og nye Gader alle af St. Annæ haver baaret Navn, er paa St. Annes Begreb og endnu denne Dag kaldes St. Annæ Qvarteer. Alligevel den gamle Stads Sogner med de gamle Volde haver været begrændset, og man ikke

fornemmer de samme noget videre haver haft eller kunde prætere, eftersom alle forskrevne Pladser og Gaarde ved det Kongel. Foundations-Brev den runde St. Annæ Kirke er tillagt. Saa have vi herimod, efterat saadant, som foreskrevet staaer, udi al Sandhed befindes, ei noget kunde forrætte. Men efter sal. og høyloflig Ihukommelses Christiani Quarti og Friderici Tertii Foundations- og Befalings-Breve samme forskrevne nye Stad med dessen Indbyggere Trefoldigheds Kirke til en Meenighed bør at henhøre, hvilket udi Eders Kongl. Maj: ts allernaadigste Villie allerunderdanigst henstilles.

Henrich Span.   Gottfried Hofman.
Jørgen Eilersen.   Oluf Rømer.   Waldemar Blinck.

XIII. Kong Christian den Femtes Foundations-Brev for Trinitatis Kirke.

Vi Christian den Femte, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge etc.: Gjøre alle vitterligt, at Vi efter allerunderdanigst Ansøgning og Begiæring og i allernaadigste Henseende til den slette og ringe Tilstand og Indkomst, som Hell. Trefoldigheds Kirke i Vores Kongel. Residenz-Stad Kiøbenhavn, samt dens Præster og Betientere nu nyder og haver, allernaadigst haver for got befundet denne Anordning derom at gjøre, saasom Vi og allernaadigst hermed anordner og befaler, at foruden bemælte Hell. Trefoldigheds Kirke dens Præster og Betientere af Vores elskelig kiære Hr. Fader og Forfader, sal. og høyloflig Ihukommelse, allernaadigst kand være tillagt, skal endnu efterskrevne Gader dertil være perpetueret, nemlig: 1) Voldgaden fra Nørre-Port til Vores egen Hauge inclusive, 2) Frideriksborig-Gaden, 3) Rosengaden, 4) Tornebuskgaden, 5) Gottesgade, 6) Borgegaden, 7) Adelgaden, 8) Nye Kongens Gade, 9) den nordre Side af Norgisgade, med deres Tværgader, saa at alle deri befindende Huuse og Gaarder saavel som Pladser, enten de ere bebygte eller vorder, skal herefter (i hvad Slags Folk dennem endog eyer og beboer) holde og erkiende forbemælte Hellig Trefoldigheds Kirke og ingen anden for deres rætte og ordinaire Sogne-Kirke med alt, hvad Ministerio og Kirken efter Loven kand vedkomme, dog skal de nye Boder ei herved forstaaes, men at de fremdeles som hidindtil under Holmens Kirke forbliver, hvorefter alle og enhver, som dette vedkommer, sig allerunderdanigst haver at forrætte. Og forbyde Vi alle og enhver herimod eftersom forskrevet staaer at hindre eller i nogen Maade Forfang at gjøre under Vor Hyldest og Naade.

Givet paa Vort Slot Rensborg den 1. Septembr. 1683.

Under Vort Zignet
Christian R
Luxtorff.

Allerunderdanigst læst paa Consistorio den 6. Octob. 1683.

XIV. Efterat fornævnte Brev i Trinitatis Kirkes Sogn til Sognefolket i hver Mands Huus var forkyndt, og enhver en trykt Copie deraf meddeelt, gjorde Mag. Michael Henriksen, Sogne-Præst ved St. Nikolai Kirke, Forbud paa en Tværgade af Gottersgade, liggende imellem Nye Kongens Gade og Norges-Gade, at de skulle søge Nikolai Kirke, fordi deres Udsigt var ud til Kongens Torv. Tornebuskgaden tilegnede han sig ogsaa med Beretning, at Niels Destillerers Gaards Fortog fra Volden og til Rosenborrig-Gaden skulle efter hands Meening være Tornebusk-Gaden. Vor Frue Kirkes Præster tilholdt sig det Stykke af Voldgaden fra Bager-Kroen paa Hiørnet af Fiolstræde indtil Hiørnet af Frideriksborggaden og tilegnede sig derhos alt det, som var bygt uden for Porten fra Nørre-Port til Øster-Port indtil Havet bag Kastellet. Og som Kapellanen Hr. Poul Andersen blev kalden at gjøre en Brudevielse i Vibenshuus uden Østerport, imidlertid Sogne-Præsten Mag. Jens Justesen var ved Døden afgaaet, og Mag. Albert With, den nye Sogne-Præst, endnu ikke var indsat, da endskiønt samme Vibens-Huuses Beboere aldrig havde søgt Vor Frue Kirke i noget, som andgik Ministerium, de ey heller kiendte Vor Frue Kirkes Præster for deres Siælesørger, saa begyndte dog fornævnte Frues Kirkes Præster en Process med Hr. Poul Andersen om den Sag med haard Indstævning. Dog faldt Sagen hen af sig selv, saasom den beroede paa et slet Fundament; men begge disse Sogne-Præster ved Frue og Nicolai Kirker begyndte at formindske Trinitatis Sogn ligesom tilforn. For at raade Bod derpaa, gav Kong Christian den Femte følgelig Befaling til disse fire Commissarier at gjøre rigtig Sogneskial saa lydende:

XV. Christianus Quintus etc. til Trrus Bølck, Oluf Rømer, Hans Jensen Stampe, Christopher Grot.

Vor Naade tilforn. Eftersom Vi allernaadigst fornemmer, hvorledes adskillige Irringer sig i Begyndelsen ved Trinitatis Kirke og Sognets Indrættelse efter Vores allernaadigste derom udgivet Brev af Dato 1. Septembr. 1683 iblant Præsterne her i Vores Kongel. Residenzstad Kiøbenhavn skal reise, formedelst at ey endnu noget vist Sogneskial skal vorde determineret, da er Vores allernaadigste Villie og Befaling, at I Vores Bygmester Christopher Grot til Eder tager og Eder tilligemed hannem paa Pladserne, som efter Vores allernaadigste Brevs Lydelse til Trinitatis Kirkes Sogn egentlig skulle henhøre, begiver og Eder om alle de Irringer og Tvistigheder, som ombemælte Sogneskial og Pladser iblant Præsterne forefalder, fuldkommeligen informerer, og Os siden Eders allerunderdanigste Resolution og Betænkende til Vores videre Resolution med forderligst skriftlig tilstiller. Dermed skeer Vor Villie, befalende Eder Gud. Skrevet paa Vort Slot Kiøbenhavn den 19. April Anno 1684.

Under Vort Zignet (L. S.)

Christian R.

XVI. Efterat nu de fornævnte Commissarier havde bekommet denne Hs. Kongl. Maj: ts Ordre, haver den henhvilet nogen Tid, indtil Borgemester Titus Bølck ved Døden er afgangen, da Politiemester Assessor Rasch blev beordret af Hs. Maj: t i Titus Bølchis Stæd i Commissionen igien at indtræde, saa at denne anbefalede Sogneskæls-Commission henhvilede henimod to samfulde Aar, da disse fire Commissarier først overleverede deres Forretning, hvis Beskaffenhed var, ligesom denne Protest derimod indeholder, at denne nye Commission frakiendte Trinitatis Kirke saa mange Gader, at den tabte 200 Huuse.

XVII. Fortegnelse paa de Gader og Huse, som Trinitatis Kirke efter disse fire Commissariers Meening

(a) skulle fragaae:

Norges-Gade 34 Huse, Nye Kongens Gade 114 Huse, Borge-Gade 127 Huse, Adelgaden den halve Part 54 Huse, Helsingørs-Gaden 10 Huse, Dronningens-Gade 31 Huse, Printzens-Gade 19 Huse, Rigens-Gade paa den ene Side 32 Huse, Gotters-Gaden 53 Huse, Frideriksborg-Gaden 15 Huse, det Stykke af Voldgaden fra Hiørnet af Fiolstræde imellem gammel og nye Nørre-Port 9 Huuse. Summa 498 Huse.

(b) skulle igien bekomme:

St. Giertrudstræde 26 Huse, Pusterviig 17 Huse, Kiøbmager-Gade til Klaræboderne 23 Huse, Aabenraae 22 Huse, Landemærke og Slippen 60 Huse, Brøndstræder 31 Huse, Vognmager-Gaden 46 Huse, Spring-Gaden 47 Huse, Halvparten af Myntergaden 26 Huse. Summa 298 Huuse.

Altsaa kommer Trinitatis Kirke til kort 200 Huuse ved saadan Bytte.
Kiøbenhavn den 13. januar 1686.

Denne Commissions-Forretning lod den Kongelige Slots-Forvalter ved Rosenborg Slot Hans Eilertsen Kock sig frem for andre være høyt angelegen allerunderdanigst at foredrage Hs. Kongl. Maj: t. Disse fire ommældte Commissariers allerunderdanigste Forretning mishagede Kong Christian den Femte, af Aarsag, at i Stæden for de skulle forbædre Trinitatis Sogn, saa forringede de det paa 298 Huse og Gaarde med deres iboende Familier, hvorudover de igien bleve befalede deres Forretning til sig at tage og den paa bædre Maade at forandre, hvilket ogsaa skeedte i det, at Adelgaden og Borgegaden paa den ene Side tilligemed Klærkegaden, Rigensgade og Blegdammene og det uden Øster-Port bygget blev af bemælte Commissarier tillagt Trinitatis Kirke til deres forrige Forretning. Da nu denne deres anden giorte Forretning blev Hs. Kongl. Maj: t allerunderdanigst leveret, saa forbædrede Kongen den selv, i det han endnu tillagde Frideriksborg-Gaden paa

den ene Side og Voldgaden imellem gamle og nye Nørre-Port, som tilforn var samme Trinitatis Kirke tillagt, og nu udi Commissionen af disse fornævnte Commissarier frataget, og derforuden af det, som Vor Frue Kirke forhen havde fulgt, benaadigede Hs. Kongl. Maj:t Trinitatis Kirke med et Stykke af Fiolstræde fra Voldgaden til Rosengaarden, saa og Rosengaarden paa den ene Side fra Fiolstræde til Pusterviig, tilligemed Mikel Wibes-Gade, hvorom den Kongelige Forordning om Sogneskiallet til Hellig Trefoldigheds Kirke, dateret Kiøbenhavn den 2. Marty Anno 1686, formælder, som følger:

XIX. Vi Christian den Femte, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge etc. Giøre alle vitterligt, at eftersom Vi allernaadigst haver forordnet Hellig Trefoldigheds Kirke her i Vores Kongelige Residenz-Stad Kiøbenhavn til at være en ræt Sogne-Kirke, da have Vi og nu, paa det alle de Irringer og Tvistigheder, som imellem Præsterne og om Sogneskiallet ere forefaldne, kunde ophæves og derimod god Eenighed stiftes, saa og enhver af dem viide, hvad Huuse og Pladser udi hands Sogn bør at ligge, allernaadigst for got befundet at anordne og befale, at bemælte Hellig Trefoldigheds Sogneskial skal herefter være og begynde:

1. fra Nørre-Port langs Rygstene[ne] af Voldgaden omkring Hiørnet af Bagernes Laugshuus og midt ind i Fiolstræde indtil Rosengaarden til Pusterviig.
2. Langs Rygstenene af Kiøb-mager-Gaden forbi Trefoldigheds Kirke til Claræboderne.
3. Derfra langs midt igiennem Claræboderne og Myntergaden til Gottersgaden.
4. Derfra midt langs Rygstenene af Gottersgaden ned ad indtil Borberggaden vedtager.
5. Fremdeles langs Rygstenene midt igiennem Borger- og Fyrstens-Gader ligefrem til Vores Castel Friderikshavns Bulværk Fyhn kaldet. Derfra i Nør til den nye andlagte Øster-Port, og saa fremdeles langs ud med Volden forbi Rosenborgs Slot til Nørre-Port, hvor Skiallet først begyndtes, saa at alt hvis som saaledes inden og imellem fornævnte Begreb og Sogneskial incorporeret findes, enten det allerede bygt er eller herefter bebygt eller beboet vorder, intet deraf undtagen i nogen Maade (uden de nye Boders Bevaanere, samt de af Vores inden bemælte Circumferentz boende Søe-Officerer og Betiente, som nogen Charge eller Tieneste paa Vores Flaade, saavelsom paa Holmen, Proviant-Tøy- og Brygger-Huuse, samt i Vognstaldene her for Slottet virkeligen betiene og derfor aarlig Løn og Besolding nyder, hvilke efter Vores den 19. Decembr. Anno 1685 derom allernaadigst gjorde Anordning til Holmens Kirke og Sogn svarer og henhører) skal herefter følge og høre til bemælte Hellig Trefoldigheds Kirke og Sogn. Og saasom ei heller nogen ræt Sogneskial skal være giort imellem de Folk, som boer paa Stadens Fang uden Nørre- og Øster-Porter, saa skal Sogneskiallet der uden for regnes midt ad Vejen, som gaaer fra

Nørre-Port over Pebling-Broen imellem Ravnsborg og Teilgaards-Vangen og lige til Hylte-Broen, hvor Stadens Grund og Frihed endes, og Utterslev Mark vedtager, saa at alle de, som boer paa Stadens Fang uden Portene Norden for dette Skiæl indtil Strandbredden imellem Castellet og nye Wartou, skal og herefter høre til Trefoldigheds Sogn, og alle de, som boe paa Stadens Fang uden Portene Sønden for bemælte Skiæl indtil Strandbredden imellem Køkken-Korbs Revelin paa Stadens Fang indtil Valdbye Mark, skal fremdeles ligge til Vor Frue Sogn. Hvorefter alle og enhver, som dette angaaer, sig allerunderdanigst haver at rætte og herefter søge den Kirke, som dennem herudi er befalet, saa og den for deres rætte Sogne-Kirke holde og erkiænde med alt, hvis baade Ministerio og Kirken efter Loven kand vedkomme. Thi byde Vi hermed og befale Os elskelige Præsident, Borgemester og Raad her i Staden, saa og alle andre, som denne Vores Forordning under Vores Cancellie-Segl tilskikket vorder, at de den paa behørige Stæder til alles Efterretning strax lader læse og forkynde.

Givet paa Vort Slot Kiøbenhavn den 2. Marty Anno 1686.

Under Vor Kongelig Haand og Zignet.

Christian R. (L. S.)

Underdanigst læst paa Consistorio den 6. Marty 1686. Læst paa Kiøbenhavns Raadstue i meenige Borgerskabs Nærværelse Mandagen den 8. Marty 1686.

XX. Som nu Trinitatis Sogns Indrættelse og dets Sogneskiæls Erlangelse fra Begyndelsen af Kong Friderik den Tredies Befaling om Trinitatis Kirke-Sogn af Dato 14. Juny 1660 indtil ovenanførte Forordning om Sogneskiælet af 2. Marty 1686 havde staaet paa udi 25 Aar og 9 Maaneder, saa lod Kong Kristian den Femte til Guds Æres Forfræmmelse og til Rolighed imellem Geistligheden at stifte, sit Kongelige Reskript udgaae til Doctor Hans Bagger, Biskop i Siøllands Stift, at han fornævnte Kiøbenhavns Præster skulle lade samle og for dem lade forkynde forskrevne Trinitatis Sogneskiæls Forordning med Erindring, at de derefter sig skulle skikke og forholde, hvilket ogsaa af Biskop Bagger skeedte Onsdagen den 21. April Aar 1686.

Tillæg.

Førend man slutter dette syvende Kapitel, hvori er anført saavelsom i de forrige sex Kapitler, hvilke publicke Bygninger af Kirker, Stiftelser etc. bleve i Kiøbenhavns store ulykkelige Ildebrand i October Maaned Aar 1728 afbrændte og ruinerede, vil man til Slutning for Læserens Curiositæts Skyld anføre, at til et ævigt Minde om Kiøbenhavns store Ildebrand for Efterslægten lod Kong Friderik den Fierde mynte følgende Medaille, paa hvis ene Side, eller Aversen, forestilles Staden

Kiøbenhavn at staae i fuld Flamme og Brand, derover sees en Engel, som nedkommer fra Himmelen med en Sæddel, hvorpaa er at læse nogen Skrift. Omkring i Randen læses dette bibelske Sprog:

An Erit Malum in Civitate, Quod Jehova Non Efficiat. Amos III. 6. 13. 14. 15. (det er:) *Mon der kand være en Ulykke i en Stad, og Herren haver ikke gjort den.*

I Afsnittet derunder staaer dette bibelske Sprog:

Vivat Rex in Seculum. Neh. II. 3. (det er:) *Kongen leve ævindelig.*

Neden under staaer disse Bogstaver: J. J. H.V. H. J.

Paa den anden Side eller Reversen læses følgende latinske Inscription:

Hafnia, Desolata incendio Hoc Tristi, Gur Luges? Fata Sunt Leges Supremi Vindicis. Divina Tibi Prospexit Providentia. Sat Tibi Relictum & Fere Nihil Perditum, Dum Rex Gloriosissimus Fridericus Quartus Hac Fatali Regnat Periodo. Excedit Ipsius Clementia Calamitatis Tuæ Magnitudinem. Magna Erat in Felicitatibus Ab Ipso In Te Largissime Derivatis Major In Infelicitatibus Præteritis. Maxima in Hac Maxima Miseria. Non Casu Eadem Tibi Accidunt. Sed ut Rex Tuus Virtutibus Major Appareret, Quam Ipse Nunquam Et Nullus Regum Fuit. Obstupescunt Totus Terrarum Orbis, Arctoi Ultimi Fines, Cimbria, Et Tu Ipsa, De Vastis Gratia & Generositatis Testimoniis Per Famam Undique Divulgatis. Veritas Eadem, Ut Sacra, in Fastis & Annalibus Futurorum Temporum Consignabit, Asservabit. Tui Liberi Plures Lacrymas Ob Regis Patrium Amorem Et Vere Heroicam Liberalitatem, Quam Propter Infortunium Fundunt. Fundant Se Hujus Prorsus Obliviscentes Post Deum in Regis Vitam & Clementiam Regiæ Doraus Insignem Æmulationem In Hac Virtute Sibi Innata. Immortalitas Ergo Tanto Regi E Ruinis & Gineribus Tuis Virtutis Trophæa & Gloriæ Pyramides Exstruet, Quæ Sancte Coles Gonsolata Hafnia.

(Det er:)

Du Kiøbenhavn, som ved denne bedrøvelige Ildebrand er lagt i Aske, hvorfor sørger du? Din Skiæbne er dig tilskikket af den Allerhøyeste. Det guddommelige Forsyn, har seet til for dig. Du har nok til overs, og du har nesten slet intet tabt, saalænge den stormægtigste Konge Friderich [den] Fierde regiærer udi denne ulykkelige Tid. Hans Naade er langt større end din Ælendighed. Den var stor udi den overflødige Velstand, som han havde sat dig udi. Den var endnu større udi de forbigangne Ulyksaligheder, som have mødt dig. Men allerstørst har Kongens Naade viist sig at være i denne din største Ælendighed. Disse Ting ere ikke skeet dig af en Hændelse; men at din Konge skulle skinne større i Dyder, end han nogen Tid, eller nogen Konge for ham har skinner. Den hele Jordens Kreds, Nordens yderste Grændser, Cimperland og du selv, forundrer sig storligen over de store Naades- og Ædelmodigheds-Beviiser, der ere rundt omkring vidt og bredt bekiendte. Sandhed skal optegne og bevare de samme Beviiser, som hellige, til ævig Minde i de tilkommende Tidens Historie.

Dine Børn udgyde flere Taarer over Kongens faderlige Kiærlighed end over deres egen Ulykke. Ach, at de maatte, naar de gandske forglemme samme, udgyde sig næst efter Gud for Kongens Liv og Naade, og til det Kongelige Huses herlige Efterfølgelse udi denne det medfødte Egenskab. Udødelighed skal derfor af din egen Ruin og Aske oprætte for saa stor en Konge Dyds-Seyers-Tegn og Ære-Støtter, hvilke du, O Kiøbenhavn, skal holde helligen i Ære, naar du bliver opreist af din Aske.

Udi Randen rundt omkring læses disse Ord:

Perquam. Terribili. Incendio. Hafniam. D. XX. Octob. MDCCXXIIX. Ultra. Tertiam. Partern. Devastante.

(Det er:)

Da den overmaade forskrækkelige Ildebrand lagde over den tredie Deel af Kiøbenhavn i Aske den 20. Octobr. 1728.

Kilde:

Nicolai Jonge: Kiøbenhavns Beskrivelse, Bind 2

1945. Selskabet for Dansk Kulturhistorie, Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag

Side 58 – 88.